

interesovaná osoba.²⁷⁾ Obcovalo-li se ženou několik mužů, jsou všichni povinni k alimentaci. Muž a žena mají stejná práva k dětem; smějí je vykonávat jen v zájmu dítěte, jinak jich jsou zbaveni soudem (zvláštní důvody zbavení nejsou vypočteny). Rodiče nemají práva k jmění dětí, ani naopak. Při rozluce podrží děti společné jméno rodičů, není-li ho, dohodnou se rodiče. Nejsou-li oba rodiče sov. státními příslušníky, dohodnou se o státním občanství dítěte. Též náboženství dítěte mladšího 14 let určí rodiče, nedohodnou-li se, zůstává bez vyznání. Moc rodičů trvá nad syny do 18 let, u dcer do 16.²⁸⁾ Rodiče mají povinnost zletilé děti alimentovat jen tehdy, jsou-li tyto nuzní a nezpůsobilí k práci a neberou-li podporu od státu neb společnosti; jsou zavázáni rovným dílem. Za stejných podmínek alimentují děti rodiče, manžel manžela (nezáleží na pohlaví) a to ještě určitý čas po rozluce. Po smrti zavázaných jest tato alimentační povinnost dluhem pozůstalosti, který předchází ostatní dluhy. Výška alimentačních důchodů se určí dle mezd udaných v kolektivních smlouvách jako existenční minimum. Dozor nad splněním těchto povinností mají zvláštní úřady sociální péče. Zákoník zrušil adopci, novela z 1. III. 1926 čl. 101. Sb. ji však znovu zavedla. Dle této novely může každý ve prospěch dítěte podati žalobu o zrušení adopce; je tedy známa sov. právu *actio popularis*. — Poručníkem jest jen výjimečně fysická osoba, obyčejně státní poručenský úřad, jemuž přísluší též soudní rozhodování a propůjčení *veniam aetatis*. Poručnictví je obligatorní pro nezletilce a choromyslné; jinak se může zřídit, když to příslušný úřad uzná za potřebné, zejména při marnotratnictví, a vůbec, když je nemožno nechat osobu bez ochrany. Zletilý občan, stížený nějakou tělesnou vadou, může žádati o opatrovníka, nezletilý může jen udat, koho by chtěl míti za poručníka.

(Dokončení)

ZPRÁVY.

Reforma justice zdá se býti skutečně programem ministra spravedlnosti. Nikoliv ovšem reforma celého systému, nýbrž radikální odstranění vad a doplnění. Jde mu patrně nejvíce o zlepšení úrovně justice. K tomu cíli chce jednak ulehčiti soudcům práci zřízením nové kategorie aktuárů, kteří mají převzít lehčí úkoly, jednak zvýšením vzdělání. Toho chce docílití zařízením knihoven a cestovními stipendii. To ovšem nestačí. Jest nutno dáti soudcům také čas ke studiu a zlepšiti jejich postavení hmotně, aby mohli si opatrovati odborné časopisy a literaturu. — Vůbec dnes vykazuje soudnictví tolik vad, že náprava bude velmi těžká, a jistě nepůjde najednou. Ale lze vítati alespoň snahu, tím spíše, že dosud ministerstvo nevidělo, jaký je skutečný stav,

²⁷⁾ Soudy nepřipouštějí žaloby třetích osob na neuznání otcovství v neprospěch dítěte.

²⁸⁾ Podle čl. 149 zák. dosahuje sov. občan zletilosti 18. rokem.

nebo aspoň nechtělo viděti. — Správná je tendence zlepšiti úřadování v soudních kancelářích. Jestliže v celku soudní kanceláře pracují lépe a hlavně pružněji než u většiny úřadů správních (mezi těmito zejména zemský úřad v Praze nabyt už smutné pověsti), přece jen hlavně u pražských soudů dalo by se mnoho vytýkati. — V ostatním má ministr na programu soudnictví mladistvých a pracovní soudy, tedy skutečnění starých návrhů, a částečnou reorganizaci výkonu trestu. Konečně však přichází ministr s návrhem, který u něho — povoláním advokáta — překvapuje. Chce totiž získati prostředky k zvýšení platů soudního personálu zvýšením soudních poplatků, případně zavedením dávků za úřední úkony ve věcech soudních. Toto opatření by bylo velmi nepopulární a to plným právem. Soudnictví patří do té míry k základním úkolům státu, jež mají se hraditi z výnosu daní, jako na př. školství, a byly-li dávků za úřední úkony zavedeny ve věcech správních, kde přece strana má určitý prospěch z úkonu úřadu, jímž se ponejvíce tvoří nové právo, nové právní poměry a situace, jde v soudnictví o cosi zcela jiného: zde stát pouze deklaruje, co je právem a kdo je v právu za dané situace. Stát tu vítězně straně nedává žádný nový prospěch, on pouze konstatuje autoritativně, že jest v právu, a koná tu svou podstatnou povinnost, něco, co jest jeho základním znakem jakožto státu. Že by se novými dávkami a zvýšením poplatků, nikterak dnes nízkými, značně ztížila stranám soudní ochrana práv, jest jasné, a jisto jest také, že by byli nejvíce postiženi právě ti, kdo spíše ochrany potřebují. J. B.

Fuse bank. Již delší dobu poukazovalo se u nás na zahraniční fuse bankovní jako na vzor a doporučovalo se, aby i u nás byly provedeny fuse bank slabších za účelem ozdravení našeho bankovníctví. Ve fusi Unionky s Všeobecnou bankovní jednotou byl spatřován počátek, a byla leckde i projevována nespokojenost s tím, že k dalším fusím dlouho nedocházelo. Nynější fuse Angločeskoslovenské, Pražské úvěrní a České komerční banky vzbudila proto značnou pozornost veřejnosti, a to nikoliv pouze v odborných kruzích. Přispěla k tomu i ta okolnost, že o fusi se objevily zprávy v denním tisku dříve, než byla dohoda perfektní. Fuse sama zavdala podnět k různým domněnkám. Mnozí viděli v ní tendenci k vytvoření ústavu, který by mohl býti opravdovým konkurentem Živnostenské bance, a ohroziti její dnes výjimečnou posici v našem hospodářství. Do jisté míry tyto pověsti byly posíleny vystoupením politických kruhů, Živnobance blízkých. Naproti tomuto výkladu zdůrazňovalo se, že nově vzniklá velkobanka má býti v prvé řadě bankou obchodní, se zvláštním posláním pro obchod mezinárodní. Jisto je, že přes tento ráz nová banka může se jistě hodně uplatniti v našem hospodářství, a i když nebude jejím přímým úkolem soubot se Živnobankou, může přece býti pro tuto silným konkurentem. — Ozvaly se proti fusi též hlasy, obávající se oslabení českého živlu tím, že ve fusionovaném ústavě nejsilnější vliv bude míti Angločeskoslovenská banka, kde je dosti živlů cizích. Tyto obavy nebyly zcela oprávněné, uvážíme-li, že kapitál banky bude většinou v domácích a českých rukách. — Konečně vzbudila živý zájem a diskusi otázka účasti státu; diskuse byla ukončena interpelacími na půdě parlamentu a prohlášením ministra financí. Většinou poukazovalo se na to, že stát nemá se účastniti na soukromých bankách, kterým pak pomáhá nejen účastí kapitálovou samotnou, avšak také tím, že může u širokých vrstev vzbuditi zvláštní důvěru k bance, třebaš i neodůvodněně velkou, a pomáhá tak některým bankám na úkor jiných. V dlouhodobém vázaném

vkladu na nepatrný úrok spatřovalo se zkracování státního jmění na úkor poplatníků. Uvážíme-li však všechny okolnosti, musíme uznati, že tyto výtky nebyly oprávněné. Zahájila-li se již dříve politika státní intervence v bankovníctví tam, kde toho poměry vyžadují, a zaujalo-li se stanovisko, že jest nutno v zájmu obecnstva a klidu v hospodářském životě zabrániti jakýmkoliv prudkým otřesům a úpadkům bankovním, pak byla účast státu při této fusi logicky stejně odůvodněna, jako v případech dřívějších. Ovšem vážnější byly námitky, odkud se berou prostředky státní na tuto účast, a plným právem se ukazovalo na nebezpečí, aby nevznikl jakýsi dispoziční fond ministerstva financí, vymykající se kontrole parlamentu a veřejnosti. A při této příležitosti nelze si nevšimnouti toho, co vše ukazuje se z přebytků rozpočtových. Jest správné, nepreliminují-li se příjmy výše než lze očekávati, ale také nelze odhadovati tak nízkou, že potom přebytky skutečně jsou jakýmsi fondem, z něhož se uhrazují některé potřeby, naskytující se mezi rokem, zatím co při sestavování rozpočtu se škrtnou různé položky, které by často zasluhovaly větší pozornosti. J. B.

Z celého světa právníckého. 7. dubna t. r. navštívil ministr veřejných prací inž. Dostálek na své inspekční cestě Brno a prohlédl si tam i novostavbu právnícké fakulty, která pokračuje jen velmi zdlouhavě. A tu se stal malý zážrak, ministr totiž dal si vysvětliti všechny průtahy a projevil podivení nad vytrvalostí a trpělivostí techniků a slíbil, že bude konečně letos budova hotova. Bylo by si přát, aby dobré odhodlání ministrovu skutečně podřízené úřady také realizovaly. — Současně bylo definitivně rozhodnuto o novostavbě pro Nejvyšší soud, jehož neudržitelné poměry doznaly už i odezvy poslaneckou interpelací. Nabízené nové staveniště na Kounicově třídě (v blízkosti budoucí právnícké fakulty) bylo odmítnuto, protože by vypracováním projektu zase se oddálila stavba, jež v nejbližších (prý!) měsících bude vypsána pro staveniště na Husově tř. pod Špilberkem za besedním domem. — Konference pro kodifikaci mezinárodního práva v Haagu skončila své práce zatím dnem 12. dubna. Na konferenci náš stát zastupoval z ministerstva zahraničí univ. doc. Dr. Bohumil Kučera. — První italskou doцентkou je slč. Dr. Lee Mariggi, která si zvolila obor práva mezinárodního. — Masarykova Akademie Práce ustavila při I. svém odboru teoretickém komisi pro dějiny československé práce a biografii. Jejím úkolem jest organisovati a podporovati studium věd exaktních, přírodních, lékařských a technických u nás a sledovati dějiny československé práce technické. — Ministerstvo spravedlnosti dokončilo práce na novém vyrovnávacím a konkursním řádě, jehož osnova bude prý ihned po velikonocích vytištěna a předložena ministerské radě. — Ministerstvo financí vypracovalo návrh provisorního trestního řádu důchodkového a předložilo jej ministerstvu spravedlnosti k připomínkovému řízení. Jde hlavně o to, zavést jednotnou praxi s českými zeměmi na Slovensku a Podk. Rusi. (Ča.) — Maďarská osnova o zjednodušení soudnictví stanoví, že rozsudky mají býti vynášeny jménem maďarské sv. koruny. — Rakouská národní rada přijala zákon proti teroru. — Ze ženské komise při mezinárodní konferenci kodifikační v Haagu byly amer. delegátky vykážány pro nemístnou propagandu za zrovnoprávnění žen. — Největší banka světa Clase National Bank vznikla ve Spojených státech fusi tří předních bank. —(av)—

Legenda. 13. února 1930 zemřel soudce Dr. Jaroslav Kopal (nar. 24. března 1886 v Hřmeníně u Jičína). Byl kdysi přispívatelem »Časopisu pokrokového studentstva« a »Nových Čech« a roku 1927 vydal populárně psanou studii »Právo rodinné« (ve sb. »Poznání«). — Jaroslav Maria, recte JUDr. Jaroslav Mayer, advokát v Táboře (nar. v Rakovníce 24. února 1870), dožil se šedesáti let. Z jeho beletrie vzbudila v právníckých kruzích zvláštní rozruch kniha »Panstvo v taláru«. — Známy politiky spisovatel Adolf Srb, novinář a bývalý archivář vinohradský, dožil se 28. února 1930 šedesáti let. O jeho po-

slední práci »Politických dějinách« bylo v tomto listě referováno. — Josef Čapek, senátní president Nejvyššího správního soudu a president Patentního soudu, dožil se 22. března 1930 šedesáti let (nar. v Těšnovicích u Kroměříže). Byl před převratem nejprve v ministerstvu obchodu, pak radou Nejv. správ. dvoru. Tam spolu s drem Pantůčkem už za války pracoval na prvních osnovách budoucího samostatného státu. — Dne 23. března 1930 zemřel v Praze Dr. Vladimír Škarda, syn známého českého politika. Byl advokátem i literárně činným, zejména z horního práva. — 15. března t. r. zemřel ve Štýrském Hradci Raimund Friedrich Kaindl, kdysi profesor university v Černovicích, který svými pracemi o historii národnosti německé v Uhrách, Polsku a konečně i v českých zemích dotýkal se řady problémů národnostních v zemích československých. — 12. dubna t. r. dožil se sedmdesátých narozenin univ. prof. Dr. Heinrich Rauchberg. Narodil se ve Vidni, kde studoval a také později působil v ústřední statistické komisi. Tu také vypracoval plán rakouského sčítání lidu r. 1890 a krátce na to stal se docentem (1891) statistiky na vídeňské university. Odtud přešel 1896 do Prahy na německou university, kde působí dodnes. V české vědecké veřejnosti ovšem se dosti nepříjemně posívalo, že vědec jeho jména nestavěl se vždy na spravedlivé stanovisko vůči národnosti české, jak zejména se ukázalo v jeho práci »Der nationale Besitzstand in Böhmen« (1905). Ale zdá se, že tehdy Rauchberg jednal spíše pod tlakem politickým, kterému nedovedl přes vědeckou akribii odolati, protože v letech popřevratových značně příznivěji, třebaš nezapírá svého nacionálního přesvědčení, staví se k otázkám českým. Z jeho posledního působení sluší vydvihnouti zejména Rauchbergovu práci a porozumění pro otázky sociální, především otázky bytové péče a stavebního ruchu. Také jest zdůrazniti kladnou jeho spolupráci s českými kruhy v Poradním sboru pro otázky hospodářské. Ve státní radě statistické a ve Společnosti pro studium menšinových otázek. Ča.

Československá Společnost pro studium menšinových otázek ustavila se v Praze. V jejím předsednictvu zasedá řada osob známých pracemi o poměrech menšinových národností u nás. Předsedou je ministr univ. prof. Dr. K. Krofta, místopředsedou president Statistického úřadu Dr. Auerhan. Společnosti podle stanov pújde o vědecké a soustavné studium menšinových otázek doma i za hranicemi. Zatím byly vykonány přípravné práce a stanoven pracovní program, který rozvržen do devíti sekcí (1. právní, politická a administrativní a pro studium menšin v jiných státech, 2. školská, 3. statistická a sociologická, 4. historická a praehistorická, 5. duchovně-kulturní, 6. národohospodářská, 7. pro naše menšiny a pro studium národnostních ostrovů a hranic, 8. politické snahy menšin [ipredenta!], 9. pro Českoslováky v zahraničí). Společnost se chystá vydávati i svůj vlastní časopis »Obzor národnostní«, který bude redigovati Dr. Emil Sobota. Ča.

Univ. prof. Ph. Dr. Josef Pekař slavil dne 12. dubna t. r. šedesáté narozeniny. Vzpomínáme-li jeho jubilea, můžeme tak činiti plným právem. Neboť i česká právní a sociální historie má v Pekařovi významného pěstitele. Hned první větší statí po monumentálních Dějinách valdštejnského spiknutí a přehledu českého dějepiscectví z let 1848—1898 pro Památník České Akademie zasáhl Pekař do sporu o staroslovanskou zádruhu, který se rozvířil mezi J. Peiskeřem na jedné a K. Kadecem a O. Balzerem na druhé straně. Zasluzce Pekařově lze přičísti, že také Český časopis historický, jehož byl od roku 1898 spoluredaktorem, věnoval vždy bedlivou pozornost literatuře z oboru právních a sociálních dějin. Stačí jen vzpomenouti jeho referátů o pracích Belowových, Lippertových, Schreuerových, Jirečkových, Dopschových, Kötzscheových, Zychových, Kroftových, Kossových, Chaloupeckého, Mendlowých, Plachtových a Černého — o přecetných a mnohdy velmi obsírných zprávách ani nemluvě — abychem jasně viděli, s jakým pochopením a zájmem sledoval Pekař v Českém časopisu historickém novinky i z tohoto odvětví historie. K tomu přistupují

Pekařovy vlastní studie, jako na př. O správní mrozdělení země české do pol. 13. století, Kniha o Kosti, České katastry a j. v., které nepřeherným přínosem nových poznatků podstatně obohacují právně-historickou literaturu. Žáci Pekařovi pak sami nejlépe vědí, jak veliké lásce a oblibě Pekařově se těší naše právní a sociální historie, i jaký důraz na ni vždy kladl. Historikové československých právních dějin nemohou si než přát, aby přichystal nám v dalších desetiletích ještě řadu skvělých překvapení i v tomto oboru! O. Bauel.

František Kameníček zemřel. Dne 23. března b. r. zemřel historik český, František Kameníček. Kameníček se narodil 7. prosince 1856 ve Chválkovicích, studoval historii v Praze pod vedením Tomkovým, Emlerovým a Gollovým. Po skončení studií věnoval se zesnulý středněškolské profesuře.

Zásluhou Kameníčkovou obnoven byl r. 1891 Časopis Matice Moravské, jehož redakci zesnulý až do nedávna vedl. Z jeho prací jest zejména vytknouti trojdílnou práci »Zemské sněmy a sjezdy moravské« (1900—1905), dílo přesahující značně typ obyčejné práce a hledící i k otázkám veřejnoprávním. Po převratu vydal Kameníček, zatím již profesor českých dějin na brněnské technice, »Paměti a listář dra A. Pražáka« (1927—8) a zajímavou studii o Palackém v ústavním výboru kroměřížském.

Ze Sbírky zákonů a nařízení. (Částky 10—19, roč. 1929.) Volební řád do nemocenských pojištoven a rozhodčích soudů zřízených podle zákona o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří č. 221/1924 byl vydán vládním nařízením z 27. února 1930 č. 24. — Dohoda o úpravě obchodních styků s Egyptem byla uvedena v prozatímní platnost vládní vyhláškou č. 25. — Pro potřeby sociálního pojištění byly vládním nařízením z 27. února 1930 č. 26 zavedeny průkazy (legitimace) pojištěnců. Stanovena jest povinnost pojištěnců dáti si legitimaci vyhotoviti. Průkazy vyhotovují nemocenské pojišťovny, může však jich vyhotovení býti uloženo zaměstnavateli při hromadném vyhotovení jeho zaměstnancům, je-li těchto více než 20. Rozhodný den, od kterého musí průkazy míti každý pojištěnec, bude určen vyhláškou ministra soc. péče. — Zásada nedělitelnosti týdenního pojištění (od pondělka do neděle) pro sociální pojištění provedena vládním nař. č. 27, kterým stanoveny zároveň některé výjimky z této zásady. — Smlouva s republikou polskou o úpravě řeky Olše a potoka Petrůvky vyhlášena pod č. 28. — Zákon o ochraně dětí v cizí péči a dětí nemanželských č. 256/1921 proveden vládním nařízením ze 14. března 1930 č. 29. Dozor nad péčí o jmenované děti přísluší okresním soudům poručenským (na Slovensku a Podkarpatské Rusi poručenským úřadům I. stolic), jichž přednosta může dozor ten přenést na okresní péči o mládež nebo městský úřad sociální péče. Dozorčí úřad provádí dozor dozorčími důvěrníky. Dozor na péči ústavní vykonává zemský úřad. K přijetí cizího dítěte do své péče musí si každý opatřiti povolení dozorčího úřadu, které jest vázáno na určité podmínky a může býti odvoláno. Přestoupení předpisů těchto trestá politický úřad na oznámení úřadu dozorčího. — Zákon o ochraně nájemníků č. 44/1928 byl prodloužen do 30. listopadu 1930 a novelisován zákonem ze dne 27. března 1930 č. 30. Novým důležitým důvodem k výpovědi jest také ten, že pronajímatel potřebuje v domě mu již aspoň 3 roky patřícím byt pro své děti, které hodlají svým sňatkem založiti svou domácnost, opatří-li dostatečný byt náhradní. Pojem dostatečného bytu náhradního bude stanoven vládním nařízením. Zákonem povoleno určité zvýšení nájemného nejvýše 35procentní, odstupňované dle sociálních poměrů nájemníků. Zároveň byla zákonem z 27. března 1930 č. 31 prodloužena do 30. listopadu 1930 platnost zákona č. 45/1928 o odkladu exekučního vyklizení místnosti. — Nový seznam předmětů podléhajících přepychové dani byl vydán vládním nařízením č. 32, seznam předmětů podléhajících při dovozu dani z obratu vládním nařízením č. 33. — Oprávnění vydávati pro účely vlastního služebního oboru plány, které mohou býti zapsány ve veřejných knihách, bylo ve smyslu katastrálního

zákona č. 177/1927 uděleno vyhláškou min. sprav. č. 34 městu Jablonci nad Nisou. — Daň z obratu a daň přepychová byly u některých druhů zboží paušalovány vyhláškami min. fin. č. 35—41. — Rozpočet na rok 1930 byl stanoven finančním zákonem ze dne 4. dubna 1930 č. 42 se zpětnou platností od 1. ledna 1930. Tím končí platnost zákona čís. 20/1930 o prozatímním rozpočtu, terminovaného do 15. dubna (rozpočet byl vyhlášen 14. dubna) 1930. — Zákonem z 27. března 1930 č. 43 bylo upraveno užívání některých pastvin v zemi slovenské a podkarpatoruské pro období let 1930—322. —kg.

Třetí sjazd právníků československých v Bratislavě. Právnícká jednota v Bratislavě — ako usporiadateľka tretieho sjazdu československých právníkov — rozoslala už sjazdové pozvánky. Program jednania bude zaberat' dne 11. až 14. oktobra bež. r. Okrem pracovných zasadnutí pamätá sa v ňom aj na možnosti zábavné a spoločenské. Interesanti, ktorí pozvánku ešte neobdržali, nech zašlú svoje adresy najneskorej do 1. V. t. r., aby im mohlo byť zaistené riadne ubytovanie, miesto vo vedeckých pracovných odboroch a pri spoločenských prejavoch sjazdu.

Dosiaľ' byly pro sjazd zaslané tieto vedecké práce: Dr. Otakar Klapka, r. pol. správy v Dobřichovicích: »Zda se doporučuje zachování institucí vyrovnávacích fondů«; Dr. Vladimír Mandl, adv. v Plzni: »Má-li se připustiti žaloba o obnovu řízení ve sporech o rozvod, rozlitku a neplatnost manželství«; Dr. Josef Grňa, r. fin. prok. v Brne na to isté thema: Dr. Karel Gerlich, o. s. v Brne: »Nova v řízení odvolacím«; Dr. Jar. Horák, senát. předseda vrch. s. v Bratislavě: »Má býti připuštěna obnova řízení ve sporech manželských?« a vrch. prokurátor v Bratislavě Ant. Kissich o otázke: »V jakých směrech jest žádoucí reforma porotních soudů?«

Podané práce sú vysoko zaujímavé a poučné aj pre študujúci dorast právnický a preto už teraz upozorňujeme kolegyné i kolegov, aby sa zavčas prihlásili a tiež v hojnom počte zúčastnili. Prihlášky nech sú podávané cestou fakultných spol'kov, prípadne miestnych redaktorov »Všehrdú«.

Trestní zákonodárství v SSSR. Na toto téma přednášel v Čs. společnosti pro právo trestní známý brněnský advokát dr. Boh. Ečer ve dvou přednáškách konaných ve dnech 24. ledna a 14. března t. r. Prvá část přednášky byla věnována historickému vývoji trestního zákonodárství v SSSR. (viz referát v šestém čísle), druhá část pak jednala o hlavních zásadách obecné části trestních zákoníků sovětských.

Přednášející vytkl v první řadě hlavní směry, jež ovládají trestně právní filosofii sovětskou. Ruští právníci teoretikové vycházejíce z filosofického nazírání marxistického, pokládají se za representanty marxistické školy trestně právní, která buduje své nazírání na nauce o historickém materialismu a na nauce o třídním boji. Právní řád jest jim jednak odrazem hospodářského stavu lidské společnosti v určitém období, jednak prostředkem k udržení vlády jedné třídy nad druhou. Zločinnost jest pak produktem společenských vztahů třídní společnosti; sociální poměry jsou nejrozhodnějším faktorem pro vznik zločinnosti. Nejlepším prostředkem proti zločinnosti jest tudíž dobrá sociální politika, ale poněvadž nelze se zatím jen na výsledky této spoléhati, jest nutno brániti se proti zločinnosti též trestní represálií.

Trestně právní teorie sovětská stavi se proti myšlence trestu odplatného, vycházejíc z názoru, že úkolem právního řádu jest jen chrániti existenci a vývoj lidské společnosti, bez zřetele k nějakému postulátu ideální spravedlnosti. Zná proto jen t. zv. opatření sociální ochrany. Stejně pak, budujíc důsledně na stanovisku sociologickém a filosoficky deterministickém, a pracovávajíc výsledky učení škol pozitivistických do všech důsledků, odmítá pojem viny. Přes to však marxistická teorie uznává důležitost subjektivních vztahů souzeného individua k trestnému výsledku a proto se setkáváme v trestním zákonodárství sovětském s pojmy, jež jsou u nás formami viny, totiž s pojmy úmyslu a nedbalosti. Sami tvůrci této teorie jsou si vědomi jistého rozporu

v tomto směru, a proto jaksi ostentativně zařazují úmysl a nedbalost mezi t. zv. subjektivní kriteria sociální nebezpečnosti, chtějíce tím naznačiti, že nejde o nějakou odpovědnost za vnitřní vztah k činu. Pokud se týče pojmu trestného činu, nezná nejnovější trestní zákoník sovětský tradičního rozdělení trestných činů na zločiny, přečiny a přestupky, zná jen jednotný pojem obecně nebezpečného činu, jež vymezuje v § 6 trest. zák. z r. 1927, jakožto veškerou činnost nebo nečinnost namířenou proti sovětskému zřízení nebo porušující právní řád ustanovený vládou dělníků a rolníků na přechodu ke komunistickému zřízení. Jest tedy ve smyslu sovětského práva nebezpečným člověk, jenž buď svým činem nebo svým stavem představuje pro lidskou společnost nebezpečí. Proto může společnost zasáhnouti trestní represí proti individuu i v tom případě, když se obecné nebezpečí ještě neprojevílo v konkrétním deliktu, ale když jest již zřejma jeho nebezpečná konstituce. Nejvyšší soud RSFSR vykládá ovšem možnost takové represe velmi restriktivně.

Ve výpočtu jednotlivých kriterií sociální nebezpečnosti, jež sovětské trestní zákonodárství dělí na subjektivní a objektivní, setkáváme se jednak se známými pojmy západoevropského zákonodárství, jež často jsou však originálně pojata, jednak s pojmy, jež se u nás úplně jinak klasifikují. Tato kriteria jsou pak pro soud spíše směrnicemi, jinak jest mu ponechána velká volnost při posouzení konkrétních okolností sociální nebezpečnosti. Tato volnost soudu jest pak ještě zvýšena okolností, že podle nejnovějšího zákoníku sovětského platí v trestním právu zásada normy účelové a zásada oportunity. Z objektivních kriterií zasluhuje zvláště pozornosti kriterium konjunktury činu, t. j. období, kdy určitý druh trestného činu se epidemicky šíří. Jest to zajisté důsledek sociálních poměrů SSSR, kde nutno bylo zvýšiti trestní represí v době rádkení zločinné epidemie, jako jest úplatkářství, zpronevěra a chuligánství. Tu sovětské právo upouští dokonce od použití opatření sociální ochrany.

Pokud se pak týče soustavy opatření sociální ochrany, dělí je sovětské právo celkem na tři skupiny: opatření rázu soudně-nápravného, opatření povahy léčebné a opatření léčebně výchovné. Jest jistotou nesrovnalostí v zákonodárství sovětském, že zná trest smrti, ač tu zřejmě nemůžeme mluvit o opatření rázu soudně-nápravném. Trestní zákon sovětský zařazuje trest smrti pod samostatný titul »nejvyššího opatření sociální ochrany«. Podmínečné odsouzení a podmínečné propuštění jest též známo trest. zákonodárství sovětskému a možno jich užití bez ohledu na tíži činu; také v tomto směru je dána soudu velká pravomoc. Tak zv. kriteria vylučující použití sociální ochrany jsou v podstatě identická s okolnostmi vylučujícími protiprávnost nebo aspoň trestnost činu.

Přednášející pojednal o těchto zajímavých bodech s velkou pečlivostí a podal tak velice pěkný obraz stavu dnešního trestního zákonodárství sovětského Ruska, přičiniv se tak o osvětlení u nás málo známé, zajisté však velmi zajímavé části života soudobého Ruska. Právní řád jest obrazem skutečného života národa a státu. To platí též o sovětském Rusku. Mnoho nového bylo zavedeno, mnoho starého opraveno, touha po originalnosti jeví se i v terminologii. Ba možno říci, že v některých případech odlišný název jest jedinou novotou pro starou věc. Přes to však mnoho jest dobrého v této kodifikaci, jež v určitých směrech má mnoho společného i s naší osnovou.

Jar. S c h e n k.

Anketa o melioráciach na Slovensku. Melioračný sváz pre Slovensko a Slovenská národohospodárska spoločnosť usporiadaly za účasti: Záujmovej skupiny inžinierov pre vodné hospodárstvo a kultúrnú techniku pri odbore S. J. A. v Bratislave. Pracovnej sekcie inžinierskej komory v Bratislave a Klubu inžinierov štátnej zemedel'sko-technickej služby na Slovensku dňa 6. a 7. apríla bež. r. cyklus prednášok a anketu o otázkach z oboru vodného hospodárstva a kultúrnej techniky. Po zahajovacích prejavoch predsedu Melioračného

sväzu pre Slovensko Bráneckého, predsedu Slov. nárohhospod. spoločnosti sen. Kornela Stodolu a predsedu zemedelskej rady pre Slovensko Dr. M. Bellu — ktoré všetky zdôrazňovali akútnu potrebu prevedenia rozsiahlych prác v obore vodohospodárskom, kulturne- i zemedel'sko-technickom — sa prikrčilo k radu odborných prednášok čelných teoretikov i praktikov. Prednesené referáty zaoberali sa otázkami ako: Vodohospodárske meliorácie na Slovensku, ich význam a prevádzanie; Dunaj a vodocestné otázky Československa; Asanačné potreby Slovenska; Problem komasácie pozemkov na Slovensku; Právne nedostatky pozemkovej držby na Slovensku; Elektrizáčné potreby Slovenska; Verejná služba a odborné sily pre zemedel'sko-technické podnikanie na Slovensku; Vývoj a potreby melioráčného úveru na Slovensku; Organizácie melioráčnych podnikov; Význam a úkoly zátopových vodných družstiev; Vodohospodárstvo a verejná správa; Účasť Slovenska na budúcom programe vodohospodárskych meliorácií v ČSR.; Finančná účasť krajiny na melioráčnych podnikoch vodohospodárskych; Finančný záujem štátu a krajiny na melioráčnom podnikaní; Stano-visko rolníka k melioráčnym otázkam; Záujem obchodu a priemyslu na vodohospodárskom a melioráčnom podnikaní; sociálny význam melioráčného podnikania; Politický a hospodársky význam melioráčnych prác.

Bohatý materiál získaný touto významnou anketou výjde v najbližšej dobe knižne. Vzhľadom na aktuálnosť spomenutých otázok sa k nim po ich knižnom vydaní ešte vrátíme. Zatiaľ nech prehovorí o vykonanej práci ako aj o melioráčnom programe pre budúcnosť niekoľké zaujímavé dáta. Doteraz sa na Slovensku od prevratu zmeliorovalo 20.532 ha pôdy nákladom 40 mil. Kč; zregulovalo 130 km riek nákladom 25 mil. Kč; zahradilo sa 25 km tokov nákladom 5 mil. Kč a postavilo sa 16 vodovodov nákladom viac ako 6 mil. Kč. Vykonalo sa teda už veľa, ale úkoly do budúca sú ešte toľké, že si ich splnenie vyžiada nákladov stámilionových. V celej republike treba ešte zmeliorizovať 1,850.000 ha pôdy, z toho leží na Slovensku 720.000 ha.

Na celom území nášho štátu možno nateraz ročne zmeliorovať maximálne 40 až 50 tisíc ha so stavebným nákladom 140 mil. Kč. Na Slovensko sa počíta s výkonom 12 až 15 tisíc ha, čo si vyžiada ročného nákladu asi 35 mil. Kč. Program prevádzania vodohospodárskych meliorácií počíta v budúcnosti s ročným nákladom 320 až 350 mil. Kč, z ktorého obnosu pripadá na Slovensko asi 90 milionov Kč.

Už aj čiastočné prevedenie tohto grandiozneho programu prispeje k povzneseniu nášho hospodárskeho života. Praktický význam týchto prác zas najlepšie znázorníme poukazom na to, že iba melioráciou veľkých nížin v Podunají a v Potisí sa bude môcť zvýšiť ročná skl'udzeň pšenice aspoň o 1 milion q odhliadnúc od zvýšenia skl'udzne iných druhov obilnín a zvýšenia i zlepšenia našej produkcie živočišnej. Uskutočnenie vytknutého programu si vyžiada veľkého nákladu finančného, ktorý by sa nemôhol zaokryt bez dlhodobého a lacného úveru a bez náležitej finančnej účasti zeme i štátu.

—pp.—

Seipel o jednotě Evropy. V prednášce na něm, technice v Brně v dubnu vyličil býv. rak. kanclér dr. Seipel dynamiku evropské historie směrem ke Spojeným státům evropským, čímž je ovšem princip suverenity jednotlivých států ve stálém rozporu. Vývoj Evropy vidí v pěti etapách: původní snaha po sjednocení Evropy vytvořením římské nadvlády — světské imperium i Pax Romana — ztroskotává zánikem říms. říše. Vznikají suverenní státy, jež si vytvářejí pravidla mezinárodních vztahů na podkladě rovnocennosti, již nebylo ve styku Říma s barbary. Třetí etapa: haagské mírové konference (1899, 1907) počíná omezovati státy v nejdůležitějším prvku jich suverenity, v neomezeném právu na válku. Nynější stav reprezentovaný Společností Národů, jež je organizací pouze mezistátní, je pak jen přechodnou etapou k vytvoření nadstátní organizace sjednocené Evropy.

—av—

Na paměť desátého výročí ústavní listiny konalo Kolegium doktorů práv Masarykovy university v Brně 21. března slavnostní schůzi, na níž přednášel docent Dr. Zdeněk Neubaue r. Přednášející zdůraznil význam jubilea ústavní listiny a nastínil její systematiku, položil otázku, jak se ústavní listina za prvých deset let svého trvání osvědčila. Upozornil na to, že jen u některých ústavních předpisů můžeme si tuto otázku položit, neboť celá řada jejich předpisů dosud použita nebyla (ustanovení o náměstku presidenta republiky, vypovězení války atd.), a vypočetl, v kterých směrech odchyloval se náš politický život od znění nebo ducha ústavy. V tomto směru velice výstižně vylicil rozpor mezi dvěma zásadami, jež obě byly pojaty do ústavní listiny, totiž mezi zásadou poměrného zastoupení a zákazem imperativního mandátu a zároveň ukázal, že cesta, kterou si praktický politický život tento rozpor vyřešil, jest jen důsledkem převahy jedné z uvedených zásad nad druhou. Velice zajímavý byl přednášejícím plasticky podaný obraz politického života československého státu, jak by si ho představoval ten, kdo by znal pouze naši ústavu a jak si ho asi představovali autoři ústavní listiny, na rozdíl od obrazu, který skýtá skutečná ústavní praxe. Ačkoliv při tom zdůraznil, že nechce politicky hodnotiti oba systémy, přece velmi vhodně upozornil na nebezpečí, jež v sobě chová teorie o derogacní moci ústavního obyčeje, zastávaná určitou částí státovědecké literatury. Ve své přednášce probral doc. Neubauer také případy, kde ústavní listina dosud nebyla provedena obyčejnými zákony, a rovněž i teoretické spory, které o jednotlivých předpisech ústavy u nás byly vedeny. Skončil pak vyzdvížením předností ústavní listiny jakožto zákonodárného díla, označiv ji po stránce juristické i slovesné právem jako ozdabu našeho právního řádu. — Poutavá tato přednáška byla pozorně vyslechnuta shromážděnými členy kolegia a četnými hosty, zástupci úřadů v čele s presidentem dem V á ž n ý m za nejvyšší soud. Vřele bylo vzpomenuo též spoluautora ústavy prof. dra Weyra, který bohužel musel pro své ochuravění účast na této významné schůzi kolegia omluviti.

—kg.

LITERATURA.

Univ. prof. Dr. Rudolf Raucher: *Přehled dějin právních pramenů na Slovensku*. V Bratislavě 1930. S. Čs. P. P. »Právnik«. 3°, stran 45. — Po publikování svého díla o poměru právních dějin slovenských k právním dějinám středoevropským přistoupil nyní prof. Raucher k vydání svých čtení o právních pramenech na Slovensku. Učinil tak knížkou, ličící vývoj pramenů metodou systematickou, která obsahuje v 7 kapitolách výčet a popsání všech dostupných pramenů, vyzících se k dějinám Slovenska, pokud mají pro právnické studium význam.

Autor vychází od nejstarších památek (legendy svatoštěpánské, kroniky »Cesta Hungarorum«, uherskopolská), více historických než právnických, uvádí důležité dekrety královské (bulla Ondřeje V. a j.) a vypočítává snahy o právní kodifikace, zvláště pečlivě všimá si Verböczyova Tripartita. Osvětluje nejen dílo samé, ale i jeho původce, zdůrazňuje význam praktického užívání knihy, která byt nikdy nedostala královské sankce, měla přece váhu zákona. Z dalších jmenuje Quadripartitum a elaborát judexkuriální konference, z novodobých sbírek pak Corpus iuris Hungarici a sbírky Kovačičů. Zajímavě dovozuje význam komitátních statutů slovenských stolic, které právě tím, že platily jen na území mnoho komitátu, jsou značně osobité a liší se od statut komitátů neslovenských. Dále pojednává o městských právech; jsou to v první řadě privilegia městská a králová (Spišských Jasů z r. 1271), různé dekrety a smlouvy (Košic s Krakovem) a hlavně městské knihy (bratislavská městská z XV. stol., statuty Kremnice, Modry), jakož i listiny cechovní, jež jsou důležitými prameny při studiu právního vývoje dotyčného města. Při pramenech práva městského vysvětluje prof. Raucher vlivy práva českých horních měst na horní právo báňských měst na Slovensku a